

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บุคคลใดก็ตามที่ได้กระทำผิดตามกฎหมายของบ้านเมือง บุคคลนั้นย่อมต้องได้รับโทษทัณฑ์ เป็นการตอบแทนโดยถูกต้องจําในเรือนจํา ย่อมหมายความถึงการถูกตัดขาดจากสังคมภายนอก การสูญเสียในอิสรภาพ เสรีภาพ และสิทธิต่าง ๆ ที่เคยมี ต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบที่เคร่งครัดและกระบวนการอบรมแก้ไขพัฒนาผู้ต้องขังของเรือนจํา เช่น การให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษา การอบรมศีลธรรม จริยธรรม ฝึกวิชาชีพ ตลอดจนการจัดสวัสดิการและการสงเคราะห์ช่วยเหลือ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ คนในสังคมคาดหวังว่าเรือนจําจะสามารถช่วยแก้ไขอบรมให้ผู้ต้องขังกลับเข้าสู่สังคมโดยไม่กระทำ ความผิดขึ้นอีก แต่ในความเป็นจริง กระบวนการดังกล่าวยังไม่สามารถให้ผู้ต้องขังกลับตัวกลับใจ เป็นคนดีของสังคมได้จึงได้กระทำผิดซ้ำ สอดคล้องกับที่ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541 : 91) ได้กล่าวไว้ว่าสถิติผู้กระทำผิดซ้ำมากกว่า 1 ครั้ง ในสังคมไทยนั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ซึ่งนับ เป็นสัดส่วนที่สูงมาก และทำให้จำนวนผู้ต้องขังเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี (ตารางที่ 1.1)

ตารางที่ 1.1

จำนวนผู้ต้องขัง (ทั้งชายและหญิง)

ปี พ.ศ.	จำนวนผู้ต้องขัง
2538	108,915
2539	100,966
2540	125,955
2541	164,451

ที่มา : ฝ่ายข้อมูลและสถิติผู้ต้องขัง กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์ (สำรวจทุกวันสิ้นปีงบประมาณ 30 กันยายนของทุกปี)

แม้ว่าในปัจจุบัน จำนวนผู้ต้องขังจะเพิ่มขึ้นอยู่ทุกขณะ โดยเฉพาะผู้ต้องขังจำนวนมากที่ไม่ควรใช้โทษจําคุก เช่น คนที่ทำผิดโดยพลั้งพลาด ทำผิดในคดีเล็กน้อย และพวกที่ไม่มีสถานเป็น

ผู้ร้ายก็ต้องเข้าไปปะปนเรียนรู้อยู่กับพวกผู้ร้ายโดยสันดาน จนทำให้เรือนจำแออัดยัดเยียดเต็มไปด้วยผู้ต้องขังประเภทนี้ ในทางกลับกัน ปัจจุบันกลับพบว่าจำนวนเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ไทยมีจำนวนน้อยที่สุดในโลกเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้ต้องขังที่เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่จำนวนผู้ต้องขังมีอยู่ 90,421 คน แต่มีเจ้าหน้าที่อยู่เพียง 10,552 คน ดังนั้นเมื่อเทียบเป็นอัตราส่วนแล้วจะเท่ากับอัตรา 1:19 (อุตสาหกรรมทศวรรษ ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม 2543 : 8) การที่มีเจ้าหน้าที่ที่ไม่ได้สัดส่วนกับผู้ต้องขังดังกล่าวจึงทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถอบรมแก้ไขพัฒนาผู้ต้องขังให้พร้อมที่จะกลับไปใช้ชีวิตอย่างปกติในสังคมได้อย่างเต็มที่และทั่วถึง ผลที่จะตามมาก็คือ จำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำจะเพิ่มมากขึ้น จนเกิดภาวะแออัดยัดเยียดในเรือนจำเพิ่มขึ้นไปอีก ทั้งในเรือนนอน โรงฝึกงาน โรงอาหาร สถานที่พักผ่อน และสถานที่เล่นกีฬา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อผู้ต้องขังในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคม

ผลกระทบทางด้านร่างกาย สภาพที่อยู่กันอย่างแออัดเป็นปัญหาต่อการดูแลสุขภาพของผู้ต้องขังอย่างมาก จึงทำให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคต่าง ๆ ได้ง่าย เช่น โรคผิวหนัง โรคทางระบบหายใจ โรคทางระบบทางเดินอาหาร เป็นต้น รวมทั้งเผชิญกับปัญหาทางสุขภาพจิต สิ่งเหล่านี้ย่อมบั่นทอนทำให้ร่างกายอ่อนแอลง ส่วนผลกระทบทางจิตใจและอารมณ์ ผู้ต้องขังรู้สึกว่าคุณค่าของตัวเองสูญเสียศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ตลอดจนผลกระทบทางด้านสังคม คือ สูญเสียความสัมพันธ์กับครอบครัว ญาติ เพื่อน และกิจกรรมทางสังคมอื่น ๆ ซึ่งการศึกษานี้ทำให้ผู้ต้องขังรู้สึกโดดเดี่ยวและรู้สึกแปลกแยกจากสังคม การสูญเสียสิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้ต้องขังเกิดอาการทางจิตและความผิดปกติทางบุคลิกภาพ เช่น ซึมเศร้า แยกตัวจากสังคม วิตกกังวล ก้าวร้าว หวาดระแวง เป็นต้น (สุโขทัยธรรมมาธิราช , มหาวิทยาลัย. 2539 : 198 – 199)

ผู้ต้องขังที่จำคุกอยู่ในเรือนจำเป็นเวลานาน เมื่อได้รับการปล่อยตัวแล้วมักจะประสบปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ ปัญหาการประกอบอาชีพเนื่องจากนายจ้างเกิดความรังเกียจประวัติ ไม่กล้ารับ ทำให้ประสบปัญหาว่างงานหรือการไม่มีงานทำ แม้แต่หน่วยราชการเองยังกีดกันมิให้ผู้ที่เคยต้องโทษสมัครเข้ารับราชการ เนื่องจากมีข้อจำกัดทางกฎหมายเรื่องระเบียบข้าราชการพลเรือนห้ามบุคคลเคยต้องโทษเข้ารับราชการ ปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย เมื่อพ้นโทษออกมาไม่สามารถติดต่อกับครอบครัวได้หรือติดต่อได้แต่ครอบครัวจะไม่ยินยอมนำมาทำให้ไม่มีที่พักพิง ปัญหาด้านการยอมรับจากสังคมภายนอก เป็นต้น ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ส่งผลทำให้ผู้พ้นโทษได้รับความยากลำบากในการดำรงชีวิตอย่างปกติและการแสวงหาทางออกให้กับชีวิตตนเองจนต้องหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก หากมิได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลืออย่างเหมาะสมแล้ว

จะเห็นได้ว่า ผลจากการเปลี่ยนแปลงในสถานภาพตนเอง และทัศนคติของสังคมที่มีต่อผู้ต้องขังเป็นไปในทางลบ จึงทำให้ผู้ต้องขังเกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นคนชั่ว คนเลว และขาดความเคารพนับถือตนเอง ท้อถอย หมดกำลังใจ ซึ่งเป็นผลทำให้การเห็นคุณค่าในตนเองลดลงเพราะคิดว่า

ตนเองไร้ค่า ดังนั้นโอกาสที่ผู้ที่พ้นโทษจะมีกระทำความผิดซ้ำจึงเกิดขึ้นได้เพราะไม่เห็นคุณค่าในตนเอง ดังที่ Walz (1993 : 47) ได้กล่าวว่าคุณค่าที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ มักจะมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมทำร้ายตนเอง ใช้ยาเสพติดหรือสารเสพติด ก่ออาชญากรรม และโจรกรรม

จากสภาพการณ์ดังกล่าว ผู้ศึกษาตระหนักถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ต้องขัง เพื่อแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังให้เป็นบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเอง และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมทั่วไปได้เมื่อพ้นโทษแล้ว โดยในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมาเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อใช้ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อีกทั้งจากการศึกษารายงานวิจัยต่าง ๆ พบว่าถึงแม้จะมีการศึกษาผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มแก่ผู้ต้องขังในประเด็นต่าง ๆ กันไป เช่น การลดความวิตกกังวลที่มีต่อการดำรงชีวิตภายหลังพ้นโทษของผู้ต้องขัง แต่ยังไม่มีการศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มผู้ต้องขังโดยตรง ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาเรื่อง “ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ต้องขัง” เพื่อศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ต้องขัง ซึ่งอาจลดปัญหาการกระทำความผิดซ้ำเมื่อได้รับการปล่อยตัวได้

จากประสบการณ์ฝึกภาคปฏิบัติในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ทำให้ทราบปัญหาของผู้ต้องขัง และยังพบว่าผู้ต้องขังมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ประกอบกับสถิติจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครที่เพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี 2541 เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครมีนักโทษเด็ดขาดจำนวน 4,840 คน และเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 4,915 คน ในปี 2542 และจำนวน 6,115 คน ในปี 2543 ผู้ศึกษาจึงปรารถนาที่จะใช้ความรู้ ความเข้าใจนั้นช่วยสานต่อและพัฒนางานสังคมสงเคราะห์ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงสนใจทำวิจัยเรื่องผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครเพื่อนำไปสู่การพัฒนากิจกรรมให้คำปรึกษามีประสิทธิภาพในการช่วยเหลือผู้ต้องขังมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาผลจากการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการเห็นคุณค่าในตนเองภายในกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

เป็นการศึกษาเรื่องผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครเป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร

1.4 คำนิยามศัพท์

ผู้ต้องขัง ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ผู้ต้องขังซึ่งถูกควบคุมตัวที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบจงใจ (Purposive Sampling) กล่าวคือเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะดังนี้ คือ เป็นผู้ต้องขังในฐานความผิดลักทรัพย์ เป็นนักโทษเด็ดขาด กระทำผิดครั้งแรก การศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนต้นเป็นอย่างต่ำ มีกำหนดพ้นโทษปี 2544 มีความสมัครใจในการเข้าร่วมกลุ่มให้คำปรึกษาดำเนินระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งได้แบ่งกลุ่มดังนี้

- กลุ่มทดลอง หมายถึง ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

- กลุ่มควบคุม หมายถึง ผู้ต้องขังที่มีได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มให้คำปรึกษา เป็นผู้ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมปกติของเรือนจำ

การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม หมายถึง กระบวนการที่สมาชิกกลุ่มร่วมปรึกษาหารือกัน โดยการสำรวจตนเองและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง เข้าใจในปัญหาและร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหาดัง ๆ เพื่อการสร้างความทัศนคติหรือความรู้สึที่ดีต่อตนเอง ขอมรับในตนเอง รู้สึกว่าได้รับการยอมรับจากครอบครัวและสังคม อันจะนำไปสู่การเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเองให้สูงขึ้น

การเห็นคุณค่าในตนเอง สำหรับในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึงทัศนคติหรือความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเอง ขอมรับในตนเอง รู้สึกว่าตนเองได้รับการยอมรับจากครอบครัว และสังคม

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ต้องขัง
2. เป็นแนวทางการพัฒนาและจัดกิจกรรมเพื่อสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ต้องขัง

1.6 สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้ต้องขังกู้มทดลองมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้นหลังการเข้าร่วมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม
 - 1.1 ผู้ต้องขังกู้มทดลองมีการเห็นคุณค่าในตนเองทางด้านตนเองโดยทั่วไปสูงขึ้นหลังการเข้าร่วมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม
 - 1.2 ผู้ต้องขังกู้มทดลองมีการเห็นคุณค่าในตนเองทางสังคมสูงขึ้นหลังการเข้าร่วมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม
 - 1.3 ผู้ต้องขังกู้มทดลองมีการเห็นคุณค่าในตนเองทางครอบครัวสูงขึ้นหลังการเข้าร่วมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม
2. ผู้ต้องขังกู้มทดลองจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าผู้ต้องขังกู้มควบคุม
 - 2.1 ผู้ต้องขังกู้มทดลองจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองทางด้านตนเองโดยทั่วไปสูงกว่าผู้ต้องขังกู้มควบคุม
 - 2.2 ผู้ต้องขังกู้มทดลองจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองทางด้านสังคมสูงกว่าผู้ต้องขังกู้มควบคุม
 - 2.3 ผู้ต้องขังกู้มทดลองจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองทางด้านครอบครัวสูงกว่าผู้ต้องขังกู้มควบคุม